

ЛЕКЦІЯ 7. МЕТОДИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

1. Структурні основи методів фізичного виховання
2. Методи фізичної вправи
3. Ігрові та змагальні методи
4. Вербальні методи та методи наочності

Метод у фізичному вихованні - це спосіб використання навчально-виховних засобів в інтересах фізичного виховання

В ТМФВ використовують специфічні методи фізичного виховання, тобто, методи фізичної вправи, а також неспецифічні - педагогічні-ігрові, змагальні, методи слова та наочної дії.

Головним методом фізичного виховання є метод фізичної вправи. Але жодне навчання та виховання не мислиме без методів, пов'язаних з використанням всезагальних педагогічних методів - слова та сенсорно-образної дії (наочності). Причому у фізичному вихованні ці методи мають свої особливості. Отож для якісного та швидкого досягнення мети фізичного виховання необхідно користуватися у повній мірі як методом фізичної вправи, так і методами "слова" та "наочності".

Основою структури методів фізичної вправи - є спосіб регулювання навантаження та відпочинку.

Фізичним навантаженням називають:

величину дії фізичної вправи на організм, а також ступінь подолання об'єктивних та суб'єктивних труднощів, тобто це є кількісна міра дії фізичної вправи.

Дія навантаження на організм прямо пропорційна його об'єму та інтенсивності.

Об'єм фізичного навантаження

це тривалість дії фізичного навантаження (вправи) на організм або сумарна кількість фізичної роботи.

Об'єм вимірюється такими показниками:

- тривалістю фізичної роботи в одиницях часу (год., хв., сек.);
- сумарною кількістю виконаних вправ (в гімнастиці);
- вагою піднятих тягарів (у важкій атлетиці);
- кілометражем (у легкій атлетиці, плаванні, велоперегонах) і т.д.

Інтенсивність фізичного навантаження

це сила дії фізичної фізичного навантаження на організм за одиницю часу або швидкість виконання фізичної роботи чи вправи.

Інтенсивність вимірюється такими показниками:

- піковою (середньою) ЧСС;
- моторною щільністю заняття;
- швидкістю подолання дистанції і т.д.

Об'єм та інтенсивність мають зворотній непрямолінійний зв'язок (*спринтерська швидкість не може зберігатися довго*).

Інтенсивність

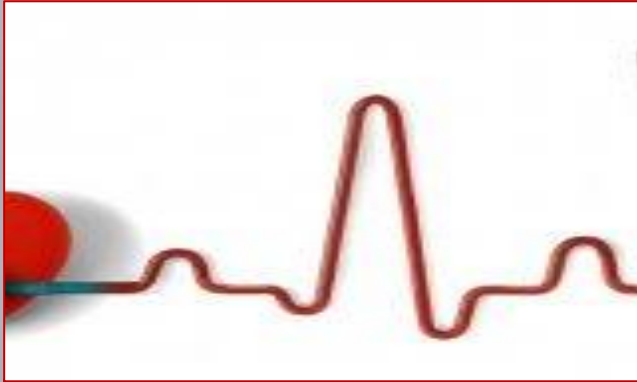
**Фізичне
навантаження**

Об'єм

Точне визначення показників фізичного навантаження - поки що не повністю вирішена проблема

Структуру методів у фізичному вихованні визначають:

- показники фізичного навантаження;
- кількість повторень фізичної вправи;
- тривалість та характер відпочинку.

У фізичному навантаженні розрізняють:

- **внутрішню і зовнішню сторони**
(реакція організму на навантаження і кількість виконаної роботи);
- **стандартне чи перемінне фізичне навантаження;**
- **безперервне чи інтервальне фізичне навантаження**

Розрізняють такі інтервали відпочинку:

**- пасивний та активний
відпочинок;**

- відпочинок з

інтервалами:

а) ординарними (з гіпервідновленням сил для повторної роботи);

б) жорсткими (з майже повним відновленням сил);

в) екстремальними (продовження роботи на фоні часткового відновлення).

*Суворо-
регламентованої
вправи*

*Суворо-регламентованої
вправи при комплексному
змісті заняття*

*Стандартно-
повторної вправи*

**Методи
фізичної
вправи**

*Комбіновані методи, при
яких параметри
навантаження та
відпочинку періодично
змінюються*

*Перемінної вправи в
режимах безперервного
чи інтервального
навантаження*

Метод суворо-регламентованої вправи

це такий метод, який передбачає виконання рухів за заданою програмою та з точно дозованим навантаженням

(для прикладу, гімнастичні вправи).

Цей метод включає:

а) метод подільної вправи (гімнастичні комбінації);

б) метод цілісної вправи (стрибки у висоту).

Метод стандартно-повторної вправи в режимах безперервного чи інтервального навантаження

**багаторазове повторення рухів без зміни їх
структури та параметрів навантаження**

**(приклад: рівномірний біг з інтервалами відпочинку чи
без них)**

Метод перемінної вправи в режимах безперервного чи інтервального навантаження

це спрямована зміна
параметрів
навантаження за
ходом вправи

(зміна інтенсивності, складності,
темпу, зовнішніх умов і т.д.,
приклад
- рухливі ігри тощо).

Комбіновані методи

методи, при яких параметри навантаження та відпочинку періодично змінюються.

До цих методів належать:

- а) повторно-прогресивної вправи;
- б) з убуваючим чи зростаючим інтервалами відпочинку;
- в) стандартно-варіативної вправи

Метод суворо-регламентованої вправи при комплексному змісті заняття

це так зване „*Колове тренування*” з такими ключовими словами:

- "символ колового тренування" - це схема вправи та послідовність її виконання;
- "станції" - це місця виконання вправи;
- "завдання" - це зміст вправи, дозування навантаження, його тривалості і форми відпочинку

Оснoву ігрового методу становить:

упорядкована рухова діяльність відповідно до обраного сюжету (задуму, плану гри), в якому передбачається досягнення певної мети багатьма дозволеними способами в умовах постійної та, значною мірою, випадкової зміни ігрової ситуації.

Під поняттям ігрового методу розуміють :

методичні особливості гри

(особливості організації, керівництва, способу досягнення мети тощо).

При цьому ігровий метод зовсім не обов'язково пов'язаний з загальноприйнятими іграми: футбол, волейбол. Його основу можуть складати будь-які вправи

Ігровий метод характеризується такими властивостями:

- **Властивості:**

- *Сюжетна організація*
- *Різномічність способів досягнення мети*
- *Самостійність та ініціатива у способах досягнення мети*
- *Підвищена емоційність та моделювання міжособистісних стосунків*
- *Суперництво та співпраця*
- *Відносна керованість навантаження*

Змагальний метод

це один із варіантів стимулювання інтересу та активності учнів з настановою на перемогу або досягнення високого результату в будь-якій фізичній вправі при дотриманні певних правил.

Особливість методу полягає у співставленні сил в умовах упорядкованого суперництва та боротьби за першість.

Змагальний метод характеризується:

- уніфікацією предмету змагань;
- стандартизацією правил боротьби та способів оцінки.

До вербальних методів належать:

1. Дидактична розповідь;
2. Обговорення;
3. Інструктування;
4. Супровідне пояснення;
5. Вказівки та команди;
6. Словесна оцінка;
7. Словесні звіти;
8. Самопромовляння, самонаказу, самоаналізу, самонавіювання.
9. Психорегулювання.

Методи забезпечення наочності поділяються на такі групи:

- ▣ **Методи натуральної та опосередкованої демонстрації** (*демонстрація виконання вправи керівником чи найбільш підготовленим учнем*);
- ▣ **Методи демонстрації наочних посібників** (*малюнків, плакатів, фотокарток, схем, ...*);
- ▣ **Методи моделювання** (*макету футбольного поля та фігур гравців,...*);
- ▣ **Кіно та відео демонстрація;**
- ▣ **Вибіркова сенсорна демонстрація** (*заданий ритм метронома, електролампочки, магнітофону*);
- ▣ **Направленого відтворення почуттів** (*допомога тренера у відтворенні правильної траєкторії рухів*);
- ▣ **Орієнтування** (*використання символічних орієнтирів, наприклад, фішок...*);
- ▣ **Методи експрес-інформації** (*запропоновано вченим Фарфелем з співавторами, наприклад, виконання вправи перед відеокамерою*);
- ▣ **Методи програмування** (*математичний розрахунок основних параметрів рухів, математичне моделювання техніки виконання вправ інш.*).

Література:

1. Теорія и методика фізичного виховання / Під ред. Т.Ю. Круцевич (В 2-х т.). К.: Олімпійська література, 2008. – Т. 1. - С. 104-126.
2. Теория и методика физического воспитания. / Под ред. Т.Ю. Круцевич (В 2-х т.). К.: Олімпійська література, 2003. – Т. 1. - С. 92-135.
3. Теория и методика физического воспитания. Учеб. Для инст-тов физ. культуры. Под общ. ред Л.П.Матвеева и А.Д. Новикова. Изд. 2-е испр. и доп. 1-й т. М.: ФиС, 1976.- С. 87-113.
4. В.Н.Платонов. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Учебник. К.: «Олімпійська література», 1997. – с. 247-337.
5. Дагодіна М.Є. Основи теорії і методики фізичного виховання: посіб. - К., 1956. - С. 57-93.